

Přeměna peněžitého trestu

O přeměně peněžitého trestu nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody může rozhodnout podle § 344 odst. 1 tr. ř. pouze předseda senátu (samosoudce), nikoli vyšší soudní úředník.

(Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26.1.2022 sp.zn. 12 To 20/2022)

I. Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením ze dne 31. 12. 2021, č. j. 14 T 2/2021, rozhodl Okresní soud v Náchodě tak, že podle § 344 odst. 1 tr. ř. za použití § 69 odst. 2 tr. zákoníku se dosud nezaplacená část peněžitého trestu ve výši 40 000 Kč z celkové výše peněžitého trestu 50 000 Kč, který byl uložen odsouzenému D. F. trestním příkazem Okresního soudu v Náchodě ze dne 6. 1. 2021, č. j. 14 T 2/2021-119, jenž nabyl právní moci dne 21. 1. 2021, přeměňuje v trest odnětí svobody v trvání 80 dnů. Podle § 344 odst. 1 tr. ř. za použití § 69 odst. 2 tr. zákoníku a § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl odsouzený D. F. zařazen pro výkon trestu odnětí svobody do věznice s ostrahou. Toto usnesení vydala vyšší soudní úřednice.

2. Z odůvodnění citovaného usnesení vyplývá, že odsouzenému byly ke splácení peněžitého trestu usnesením Okresního soudu v Náchodě ze dne 5. 2. 2021, č. j. 14 T 2/2021-134, povoleny splátky ve výši 5 000 Kč měsíčně počínaje únorem 2021, a jelikož odsouzený řádně nehradil tyto splátky, když zaplatil pouze v březnu 2021 částku 5 000 Kč, byly usnesením téhož soudu ze dne 18. 5. 2021, č. j. 14 T 2/2021-141, splátky odvolány a zaplacení peněžitého trestu bylo předáno k vymáhání, před jehož zahájením odsouzený uhradil znovu částku ve výši 5 000 Kč. Jelikož odsouzený nepracuje a nepobírá ani dávky, vymáhání zbytku peněžitého trestu se nepodařilo. Na výzvu k zaplacení zbytku peněžitého trestu a upozornění na přeměnu nezaplacené části peněžitého trestu na trest odnětí svobody v trvání 80 dnů, doručenou odsouzenému dne 29. 12. 2021, odsouzený telefonicky sdělil, že byl 2 měsíce po infarktu v nemocnici, vyřizuje si invalidní důchod a nechce, aby mu byl trest přeměněn, slibuje jeho splácení od března 2022.

II. Stížnost odsouzeného

3. Proti shora uvedenému usnesení podal v zákonné lhůtě sám odsouzený D. F. stížnost, v níž poukazuje na to, že je po operaci srdce a čekají ho rehabilitace. Jakmile bude pracovat, zaplatí peněžitý trest. Včasnou stížnost podal i zvolený obhájce odsouzeného s tím, že ji odůvodní ve lhůtě nejméně 30 dní, kterou potřebuje k opatření relevantních podkladů.

III. Rozhodnutí stížnostního soudu

4. Z podnětu takto podané stížnosti přezkoumal krajský (stížnostní) soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k těmto závěrům.

5. Geneze trestní věci, v níž byl odsouzenému za přečin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku trestním příkazem Okresního soudu v Náchodě ze dne 6. 1. 2021, č. j. 14 T 2/2021-119, který nabyl právní moci dne 21. 1. 2021, uložen mimo jiné peněžitý trest ve výměře 50 denních sazeb po 1 000 Kč, tedy v celkové výměře 50 000 Kč, z něhož odsouzený ke dni vydání napadeného rozhodnutí uhradil 10 000 Kč, odpovídá zcela popisu uvedenému v napadeném rozhodnutí. Krajský soud však shledává pochybení v tom, kdo vydal napadené usnesení.

6. Zákonem č. [121/2008](#) Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. [121/2008](#) Sb.“), je upraveno postavení vyššího soudního úředníka, který je oprávněn provádět v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem úkony soudu, které jsou mu svěřeny v občanském soudním řízení, v soudním řízení správním, v trestním řízení a v jiné činnosti soudu. Rozsah činnosti vyšších soudních úředníků upravují ustanovení § 4 až § 14 zákona č. [121/2008](#) Sb. Pro vymezení činnosti vyššího soudního úředníka v rámci obecně zákonem svěřené působnosti, stejně jako pro soudce, je rozhodující rozvrh práce soudu; vyšší soudní úředník nepracuje zcela samostatně, ale je součástí soudního oddělení ustaveného při senátu nebo samosoudci. Podle § 4 odst. 2 zákona č. [121/2008](#) Sb. rozvrh práce určuje, v kterých věcech, typech řízení a při jaké činnosti soudu provádí vyšší soudní úředník jednotlivé úkony na základě pověření nebo bez pověření předsedou senátu, a který předseda senátu je oprávněn udělit toto pověření. Podle § 5 zákona č. [121/2008](#) Sb. je předseda senátu oprávněn dát vyššímu soudnímu úředníkovi písemně pokyn, jak má být úkon proveden. Pověření k provedení jednotlivého úkonu a pokyn předsedy senátu jsou pro vyššího soudního úředníka závazné a předseda senátu dohlíží na to, aby byl úkon proveden řádně a včas; pokyn k provedení úkonu vyžaduje výlučně písemnou formu. Ohledně rozsahu pravomocí vyšších soudních úředníků, který je v současné době vymezen pouze negativním výčtem, je třeba odkázat i na již zrušené ustanovení § 10 zákona č. [121/2008](#) Sb. a k němu uvedenou judikaturu (zrušení původního pozitivního výčtu pravomocí vyšších soudních úředníků Ústavním soudem - viz náleží Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/10).

7. Pokud jde o negativní výčet úkonů vyššího soudního úředníka v trestním řízení, ten upravuje § 12 zákona č. [121/2008](#) Sb. Podle tohoto ustanovení vyšší soudní úředník v trestním řízení může, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, provádět veškeré úkony soudu prvního stupně s výjimkou

- a) rozhodování a provádění úkonů při jednání soudu v hlavním líčení, veřejném zasedání a neveřejném zasedání,
- b) vydání trestního příkazu, příkazu k zatčení, příkazu k odnětí věci, příkazu k domovní prohlídce, příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků, příkazu k osobní prohlídce, příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního zařízení, příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu, příkazu k uchování dat nebo k znemožnění přístupu k nim, nařízení vydání zásilky, nařízení záměny obsahu zásilky,
- c) rozhodnutí o zajištění peněžních prostředků na účtu u banky, na účtu u spořitelního a úvěrního družstva nebo jiných subjektů, které vedou účet pro jiného, blokaci peněžních prostředků penzijního připojištění se státním příspěvkem, blokaci čerpání finančního úvěru, blokaci finančního pronájmu a zajištění zaknihovaných cenných papírů,
- d) rozhodnutí ve věcech právního styku s cizinou,
- e) udělování souhlasu za předsedu senátu orgánům činným v trestním řízení k provedení úkonů podle trestního řádu,
- f) úkonů soudce v přípravném řízení,
- g) rozhodování o tom, zda se zruší uložené přiměřené omezení, přiměřená povinnost, výchovné opatření nebo dohled.

8. Podle § 344 odst. 1 tr. ř., ve znění účinném od 1. 10. 2020, o přeměně peněžitého trestu nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody rozhodne předseda senátu mimo veřejné zasedání; před rozhodnutím umožní odsouzenému, aby se k věci vyjádřil. Ve veřejném zasedání rozhodne tehdy, pokud o to odsouzený výslovně požádá.

9. Z výše uvedeného je zřejmé, že o přeměně peněžitého trestu za situace, kdy není konáno k žádosti odsouzeného veřejné zasedání, se rozhoduje mimo veřejné zasedání, tedy jinak, přičemž nejde ani o neveřejné zasedání. Ačkoli z negativního výčtu úkonů vyššího soudního úředníka v trestním řízení uvedeného v § 12 písm. a) zákona č. [121/2008](#) Sb. nevyplývá tento jiný typ řízení, v němž vyšší soudní úředník nemůže rozhodovat, neboť je uvedeno pouze rozhodování a provádění úkonů při jednání soudu v hlavním líčení, veřejném zasedání a neveřejném zasedání, přesto je nutné uzavřít, že ani o přeměně peněžitého trestu na trest odnětí svobody nemůže rozhodovat vyšší soudní úředník, a to tím spíše, pokud forma řízení o přeměně peněžitého trestu závisí pouze na volbě odsouzeného.

10. Působnost vyššího soudního úředníka je vymezena v maximální možné míře tak, že tato působnost končí tam, kde začíná výhradní zákonem stanovená působnost soudce. Je třeba trvat na tom, že soudní moc musí být realizována ústavně konformním způsobem, tj. i využívání dalších odborníků soudy musí být činěno v kontextu Ústavy České republiky. Jejich role je primárně rolí pomocnou, tj. nemůže vést k úřednickému rozhodování. Základním pravidlem ústavního charakteru je výkon soudnictví soudcem (viz čl. 81, čl. 82 odst. 1 a čl. 94 odst. 2 Ústavy České republiky), podíl ostatních osob na něm je výjimkou z tohoto pravidla. V kontextu výše uvedeného pak platí, že je-li pochybnost, zda může učinit úkon soudu jiná osoba než soudce, je třeba vykládat ustanovení zákona restriktivně, tj. že jiná osoba nemůže činit takový úkon soudu (viz náleží Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. III. ÚS 1531/09).

11. Rozhodování o vině a trestu je pouze v pravomoci soudce a v posuzovaném případě ohledně rozhodnutí o přeměně nezaplaceného peněžitého trestu na trest odnětí svobody se zařazením do příslušného typu věznice jde nepochybně o rozhodnutí o trestu, když jde o rozhodnutí o osobní svobodě jedince.

12. Krajský soud proto konstatuje, že v řízení předcházejícím napadenému usnesení došlo k pochybení, pokud napadené usnesení bylo vydáno vyšší soudní úřednicí a nikoli soudcem, a proto krajský soud podle § 149 odst. 1 tr. ř. bez dalšího rozhodnutí zrušil napadené usnesení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)

- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)